— Візьміть і малого з собою! — гукнула мати двом синам-школярам.

— Він, мамо, лише заважає нам,— одказав роздратовано Імре — учень другого класу гімназії1.

— Візьміть його! — гримнув на хлопців батько, що сидів за чашкою кави.

— Та нехай уже йде! — погодився гімназист-третьокласник Берті.— Ходи з нами, Бенюше, візьмемо тебе!

Хлопчик трохи що не заплакав, але після братових слів сльози враз висохли.

Як дванадцятий, наймолодший, син Якова[1], хлопчик у сім'ї називався Бенямином, хоч його справжнє ім'я було Калман. Отже, звали його Бенюшем[2], бо він був найменший.

— І я йду! — зрадів Бенюш.— І я йду, і я йду!

Дуже полюбляв товариство старших хлопців,

хоча сам ще навіть до школи не ходив. Любив потеліпати язиком серед дорослих, послухати їхні розмови; не раз і дошкуляв хлопцям, бо знав, що ніхто не наважиться перечити йому.

* * *

Імре та Берті переглянулися, переморгнулися і вмить зрозуміли одне одного. Порадившись хвилинку, хлопці вирішили раз і назавжди відбити в Бенюша охоту приставати до їх гурту. Треба було так провчити малого, щоб тікав од них навіть тоді, коли будуть кликати з собою.

— Треба його скупати! — мовив з притиском Берті.

Після полуденка хлопці оточили Бенюша.

— Бенюшку, ходи з нами пташині гнізда дерти. Ходи-но, покажемо тобі кубельце очеретянки.

Кращої принади для Бенюша годі було придумати. Правда, улеслива мова братів трохи насторожила хлопчика. Та гарні, догідливі слова, звабні обіцянки таки зробили своє — і Бенюш подався з братами.

Хлопці пройшли городом на поле, де росло жито. Бенюш хотів нарвати собі польового маку, та брати не дозволили — квапили його, бо, мовляв, відлетить очеретянка.

Нарешті дійшли до верболозу, до невеликої річки, і зупинилися на березі. Хлопчаки відразу взялися до Бенюша.

— Будеш наговорювати на нас? Ти, негіднику! Думаєш ціле літо плітки розводити? Підожди, зараз ми провчимо тебе, побачиш, як нагороджують наклепників.

Хлопчик і моргнути не встиг, аж його вже схопили, підняли в повітрі і з розмаху, наче мішок глини, закинули в річку.

Бенюш бризкався і борсався у воді. В очі, рот зайшла вода, грязюка. До того ж хлопчина зовсім не вмів плавати. Правда, річка була мілка. Якби Бенюш звівся на ноги, то вода доставала б йому хіба до пояса. Але він обімлів з переляку і сокирою пішов на дно.

Коли хлопцям здалося, що малий брат зазнав належної кари, витягли його з води.

Але тепер уже вони перелякалися: Бенюш був як неживий.

Мерщій поклали хлопця на траву і почали приводити до пам'яті.

— Треба вилляти з нього воду,— сказав Імре і підняв малого за ноги, — нехай витікає.

І враз Бенюш вдарив брата ногою в щелепу так, що той трохи не відкусив собі язика.

"Раз уже б'ється, видно, нічого йому не сталося",— зітхнули з полегкістю хлопці й знов поклали брата на землю.

Незабаром хлопчик опритомнів.

Плачучи, він ще довго пирхав і випльовував воду.

Перелякані хлопчаки вже пошкодували свого вчинку. Жаль, що не зметикували роздягти Бенюша й голого жбурнути в річку. Тоді можна б сказати, що Бенюшеві скоїлося лихо, коли купався.

— Бенюшку, дорогенький, золотенький мій Бенюшку, — благав Імре, — не кажи нічого батькові. Все зробимо для тебе, лише ні слова батькові та матері.

Бенюш дивився на хлопців так, ніби покладав собі щось у думках. Насправді ж він ні про що не думав, а тільки придуркувато кліпав і випльовував каламутну, огидну воду.

А Імре сушив собі голову, як би задобрити братика.

— Підеш з нами завтра на полювання! Правда, Берті, візьмемо його? Понесемо з собою батькову велику рушницю. І ти, Бенюшку,

стрілятимеш з неї. Стрілятимеш справжніми набоями у справжнього птаха. Знаєш що? Ти застрелиш справжнісінького орла!

У Бенюша заблищали очі. Він про таке і не мріяв. Та зараз хлопчина був спантеличений, і важко було йому зібратися з думками

Бенюш жалісно схлипнув і вхопився за Берті, ніби щойно відчув небезпеку, з якої вибрався. Старші брати примирливо поглядали на свого бідолашного, безпомічного братика. Адже він ще маленький, йому немає й шести років, а старшим братам набридає бавитися з ним. Імре старший від Бенюша на вісім, Берті — на десять років. А Йошка й Лайош (їх зараз нема дома) ще більші. Лайош старший від Бенюша аж на п'ятнадцять років. Пізно народився Бенюш і зараз для всіх був тягарем. Мати й батько дивилися на нього, наче на свого онука, і весь час передоручали його старшим хлопцям.

Але зараз старші брати поводилися з малим вельми ласкаво й привітно, аби тільки дешево відбутися. Якщо батько прознає про "купання", то перепаде їм добре на горіхи.

— Нічого не скажеш, правда, Бенюшку? — умовляв Імре.

І Бенюш кивав головою, що мовчатиме.

Брати роздягли Бенюша, посушили штанята й майку — іншого одягу не було на ньому. Зараз хлопці вже гралися з малим. Вирізали йому вербового прута і, наче коні, носили його на собі.

Потім усі разом копали яму, ганяли ховрашка, одним словом, брати ще ніколи так не бавили Бенюша.

Коли ввечері повертались додому, Імре біля воріт востаннє взяв з малого клятву.

Як увійшли до хати, Бенюш побачив матір і, розчепіривши рученята, подріботів до неї.

— Мамусю, мамусю, я втопився!

Мати спочатку налякалася, потім засміялася.

— Раз ти тут, то, виходить, не втопився.

— Ні, я втопився! — наполягав Бенюш. — Справді, мамусю, я зовсім утопився.

— Не втопився,— озвався Імре,— не втопився!

— Утопився!

— Не втопився!

— А таки я втопився!

— Тю, дурню, як ти міг утопитися, коли ти зараз тут?

— Я втопився! — тупнув ногою Бенюш і заплакав.

Увійшов батько. Мати вже здогадалася: тут сталося щось таке, про що батькові краще не знати. І вона поспішила зам'яти розмову.

— Певно, купалися.

— Літаючи,— додав схлипуючи хлопчина.

— Як це — літаючи? — поцікавився батько.

— Імре й Берті підняли мене, я полетів і втопився в річці.

— Ти не втопився! — кричав у нестямі Імре.— Адже, тату, я нічого йому не чинив. Він не втопився!

— Розкажи все, як було! — батько суворо глянув на Бенюша.

Та хлопчина враз замовк і захитав головою.

— Не розкажу.

— Чому?

— Я пообіцяв мовчати. А мужчина повинен дотримувати слова.

— А чому ти дав таку обіцянку?

— Бо завтра візьмуть мене на полювання. Я теж стрілятиму з батькової рушниці й справжнім патроном уб'ю орла.

— Он як! — вигукнув батько.— Тепер я вже знаю, куди влітку поділося стільки патронів.

І хлопці дістали по доброму ляпасові.

Коли батько важкою рукою накладав на них кару, брати, зціпивши зуби, твердо стояли на ногах. Бенюш, гадали вони, заслужив на те, щоб його замордувати.

[1] Яків — один з персонажів Біблії.